

C. BECHSTEIN

**Concert zaterdag 31 maart 2012
Willem Brons piano
Kasteel De Vanenburg Putten**

Inhoud

- 2 Programma 31 maart 2012
- 3 Over de musicus
- 4-5 Toelichting door Wouter Molendijk
- 6 Contactadressen en concertlocaties
- 7 Agenda seizoen 2011/2012

randmeer
concerten

12e Randmeerconcert - seizoen 2011/2012
zaterdag 31 maart 2012 20.00 uur
Kasteel De Vanenburg Putten

Willem Brons - piano

Johann Sebastian Bach
(1685-1750)

Chromatische Fantasie en fuga in d. kl.t. BWV 903 (1730)

Wolfgang Amadeus Mozart
(1756-1791)

Adagio in b. kl.t. KV 540 (1788)

Ludwig van Beethoven
(1770-1827)

Pianosonate nr 32 in c. kl.t. op. 111 (1821-22)

- *Maestoso - Allegro con brio ed appassionato*
- *Arietta. Adagio molto semplice e cantabile*

~ pauze ~

Franz Schubert
(1797-1828)

Pianosonate nr 21 in Bes gr.t. D 960 (1828)

- *Molto moderato*
- *Andante sostenuto*
- *Scherzo Allegro vivace con delicatezza*
- *Allegro ma non troppo*

Over Willem Brons

Het Credo van Willem Brons is altijd geweest en is nog steeds: muzikale veelzijdigheid. Zo studeerde hij aan het voormalige Amsterdamse Muzieklyceum piano bij Karel Hilsum en tegelijkertijd orgel bij Piet Kee. Later volgde nog een intensieve studiebeperiode in Genève bij de eminente pedagoog Louis Hiltbrand, vriend en opvolger van de legendarische Dinu Lipatti.

In 1969 debuteerde Willem Brons in de Kleine Zaal van het Concertgebouw te Amsterdam en kreeg in alle dagbladen uitermate lovende kritieken. Maar reeds in 1966 had hij de aandacht getrokken van de toentertijd zo fameuze recensent J. Reichenfelt. Naar aanleiding van een recital dat geheel aan composities van Bach was gewijd maakte deze criticus gewag van: een ongewone, bevrijdende Bachavond. Hij voegde hier nog aan toe: Willem Brons leeft zich niet uit in deze muziek, maar beleeft Bach met een grote vanzelfsprekendheid. Niet zoveel later signaleerde dezelfde recensent Willem Brons' grote betrokkenheid en affiniteit met de late Beethoven. Zo schreef hij naar aanleiding van een vertolking van Beethovens Diabelli-varianties: Velen spelen het oeuvre van de late Beethoven, maar weinigen zijn geroepen het te kunnen spelen. Willem Brons behoort tot deze zeldzame groep kunstenaars: hij is mentaal verknocht aan Beethovens stijl.

Vanaf 1971 werden de sonates van Schubert een vast bestanddeel van Willem Brons' repertoire: tot op de dag van vandaag spelen deze meesterwerken uit de pianoliteratuur hierin een voorname rol. Niet alleen in Nederland maar met name in Japan waar hij reeds vanaf het begin van 1983 regelmatig optreedt, lezingen geeft en doceert, geldt hij als een van de belangrijkste Schubert-vertolkers van deze tijd.

Uiteraard beperkt zijn repertoire zich niet tot Bach, Beethoven en Schubert. Zo gaf hij in april 2001 de eerste uitvoering in Nederland van de originele pianoversie van Haydns "Die sieben letzten Worte unseres Erlösers am Kreuze". Het romantische repertoire behoort uiteraard ook tot zijn bagage, waarbij hij ook buiten gebaande paden durft te treden met vrijwel onbekende werken zoals bijvoorbeeld een van de laatste pianocomposities van Schumann: diens zo ontroerende "Gesänge der Frühe".

Daarnaast heeft Willem Brons een groot aantal van Mozarts pianoconcerten vertolkt, o.a. met het Concertgebouworkest, daartoe uitgenodigd door Marius Flothuis.

Typend voor de reeds genoemde veelzijdigheid, is zijn betrokkenheid bij historische instrumenten, met name de Weense vleugel uit het begin van de 19e eeuw waarop hij regelmatig concerteert. In dit kader gaf hij recitals tijdens Antwerpiano in Antwerpen, het Festival Oude Muziek in Utrecht, Berlijn en Hamburg.

Naast concurerend instrumentalist heeft Willem Brons een grote reputatie als docent en "lecturer" waarbij zeer uiteenlopende onderwerpen aan de orde komen zoals bijvoorbeeld Bachs 'Das Wohltemperierte Clavier' dat immers integraal tot zijn repertoire behoort, de specifieke stijl van César Franck, aspecten van Brahms als vooruitstrevend componist en vele andere onderwerpen. Ook schreef en schrijft hij talrijke artikelen in tijdschriften over allerlei in muzikaal opzicht interessante onderwerpen.

Willem Brons was tot 2005 voorzitter van EPTA-Nederland. Vanaf 1968 is hij verbonden als docent aan het Conservatorium van Amsterdam waar hij niet alleen piano doceert maar ook kamermuziek en liedbegeleiding. Daarnaast vormde hij jarenlang een duo met de bekende zanger Udo Reinemann. In 2001 werd een integrale uitvoering verzorgd van de drie grote liederencycli van Schubert alsook van Wolfs Mörrike-liederen tezamen met Christianne Stotijn.

Willem Brons trad regelmatig op met vrijwel alle Nederlandse orkesten zoals het Concertgebouw Orkest, het Residentie Orkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest met dirigenten als Bernard Haitink, Willem van Otterloo, Hans Vonk, Edo de Waart, Charles Mackerras, Francis Travis, André Vandernoot, David Zinman en Lamberto Gardelli. Alsook in het buitenland met het Londens Philharmonisch Orkest onder Bernard Haitink, l'Orchestre de la Suisse Romande en vele andere waaronder ook Japanse Orkesten. Hij gaf talrijke recitals in grote muziekcentra als Londen, Parijs, Rome, Tokio, Moskou, Berlijn, Hamburg, Antwerpen, Brussel, Praag.

Gedurende twaalf jaar gaf Willem Brons in Cristofori te Amsterdam een Internationale Masterclass Piano, die groot aanzien heeft verworven. Vanaf 2008 vindt de masterclass plaats op de Keizersgracht 378 te Amsterdam ten huize van Romain d'Ansembourg. Ook gaf hij de afgelopen jaren Masterclasses tijdens de "International Summer-Academy for Young Artists" in de Bayerischen Musikakademie te Marktoberdorf en in het befaamde Gnssin-instituut te Moskou. In 2003 ontving Willem Brons uit handen van Hans Ouwerkerk, voormalig burgemeester van Almere, in Amsterdam een koninklijke onderscheiding: Officier in de Orde van Oranje Nassau.

In 2006 verscheen een CD met werken van Mozart. Deze opname werd unaniem zeer geprezen en stond zelfs geruime tijd in de top-10. In 2007 maakte Brons voor de Japanse markt een drietal DVD's over Bachs Wohltemperiertes Klavier. Later volgden nog twee DVD's over de late Beethoven. In het seizoen 2007/2008 verzorgde Willem Brons in het Concertgebouw een eigen serie met vier recitals waarin het gehele eerste en tweede boek van Bachs Wohltemperiertes Klavier tot klinken kwam en de laatste drie sonates van Schubert, Beethovens Hammerklaviersonate en enige sonates van Mozart.

De laatste jaren maakt Willem Brons ook deel uit van jury's in Internationale Pianoconcoursen zoals in juni 2007 in het Japanse Sendai en in juni 2008 tijdens het Robert Schumann Wettbewerb in Zwickau.

Toelichting 1/2

Op het programma van dit concert staan de laatste pianosonates van twee fantastische componisten, die een voor ons nauwelijks voorstelbaar leven hebben geleid.

Beethoven was 50 jaar oud in 1820. Hij was stokdoof, had ernstig overwogen een eind aan zijn leven te maken, maar besloot door te leven omdat hij de wereld zo veel te melden had. Van Beethoven is erg veel bekend omdat alle conversaties schriftelijk gingen vanwege zijn doofheid. Die boekjes zijn bewaard gebleven, net als een deel van de boeken waarin hij zijn ideeën noteerde.

Hij was ongehuwd hoewel hij erg naar een huwelijk verlangde. Hij was feitelijk de eerste componist die zelfstandig van zijn werk kon leven, en hij was zijn tijdgenoten decennia vóór in zijn muzikale ontwikkeling. Hij had toen al verbijsterende stukken geschreven, zoals de "Appassionata" (pianosonate nr. 23), de "Eroica" (symfonie nr. 3), vijf grootse pianoconcerten, het vioolconcert, geweldige strijkkwartetten, prachtige sonates voor viool en piano, enz.

Maar er zouden nog veel verbijsterender werken volgen, die hij rond 1820 in zijn hoofd al aan het voorbereiden was: de negende symfonie (de eerste symfonie met een koor en een maatschappelijke boodschap), de Missa Solemnis (een mis van reusachtige proporties) en de Diabelli-Variaties (voor piano solo). Tussen het schetsen aan deze werken door, werkte Beethoven tussen 1820 en 1822 aan drie pianosonates, die als opus 109, 110 en 111 gepubliceerd zijn. Het zijn Beethoven's laatste pianosonates. Ik vind opus 111 de heftigste sonate van de drie, en dat zie je al aan de eerste twee maten:

Het begint luid, met grote sprongen in de linker hand, ritmisch bijna afgebeten, en dan in de tweede maat zacht en direct weer naar luid. Majesteitelijk zet hij erboven. Je zit er direct in, hier is geen ontkomen aan! Na de eerste bladzijde zet Beethoven boven de notenbalk: 'snel, met brille en gepassioneerd'. Maar hij zorgt voor afwisseling door steeds weer lyrische en zachte stukjes in te lassen. (Een schets van het thema van het eerste deel staat al in een schetsboek uit 1801.)

Het thema waarmee het tweede deel begint, contrasteert sterk met het voorgaande door zijn eenvoud. Boven het deel staat: 'kleine aria, langzaam, heel eenvoudig en zangerig'. Maar de eenvoud en het zangerige worden afgewisseld door variaties die vooruitwijzen naar wat Beethoven later zou componeren, soms schitterend verstillend als in de langzame delen van de vijf strijkkwartetten die hij aan het eind van zijn leven schreef, soms naar ritmische delen uit de Diabelli-Variaties. Deze sonate laat je niet onberoerd.

Schubert leefde ook in Wenen, net als Beethoven. Schubert zag Beethoven, de grootste componist van zijn tijd en "wereldberoemd", op straat lopen. Schubert heeft Beethoven één keer ontmoet, kort voor diens dood.

Toelichting 2/2

Schubert stierf ruim een jaar later, arm en onbekend, en net als Beethoven ongehuwd. Hoe anders was Schubert's leven en hoe anders zijn zijn werken! Bij Schubert staat lyriek voorop, waar Beethoven zo meesterlijk de vorm beheerst.

Schubert moet met een onwaarschijnlijke inzet dag in dag uit gecomponeerd hebben, aan meer stukken tegelijkertijd. Maar van zijn muziek werd weinig gepubliceerd en dus verdiende Schubert ook weinig. Hij was geen virtuoos op een instrument en miste het theaterinstinct voor een succesvolle opera. Hij gaf wat lessen en werd onderhouden door vrienden. Pas in het jaar van zijn dood kon hij zelf een piano kopen... In dat jaar, 1828, schreef hij kort voor zijn dood de drie laatste pianosonates.

Schubert schrijft bijna 800 liederen van zeer hoge kwaliteit. Merkwaardig is dat zijn liederen van begin af aan heel goed zijn, wat ik niet vind van zijn vroege strijkkwartetten, pianosonates en symfonieën. Maar we hebben het over een componist die op zijn 31e stierf! Wie weet wat voor prachtige muziek Schubert op zijn 50e zou hebben gecomponeerd? Hij schreef in de laatste jaren van zijn leven ontroerende strijkkwartetten, pianosonates, pianotrio's en het strijkkwintet, misschien wel het mooiste stuk dat ik ken.

Ruim 10 jaar na zijn overlijden kreeg Robert Schumann de partituren van deze drie laatste sonates in handen. Door zijn bemoeienis zijn ze voor het eerst in 1839 in druk verschenen. (De prachtige Drei Klavierstücke zijn anoniem(!) in 1867 door de invloed van Brahms uitgegeven!) Maar pas laat in de 20e eeuw hebben deze sonates de populariteit gekregen die ze nu hebben. Ik herinner me een pianorecital in het Concertgebouw in 1964 door Sviatoslav Richter met uitsluitend late werken van Schubert. Dat was heel uitzonderlijk. Het moet de eerste keer zijn geweest dat ik deze sonate in Bes hoorde (en ook de Drei Klavierstücke).

De sonate is de laatste van ongeveer 20 pianosonates, een wonderbaarlijk mooi stuk. Het duurt ruim 35 minuten, en nog langer als de herhalingen gespeeld worden. Het begint met een lang deel met als aanduiding 'erg gematigd'. Er is de laatste jaren nogal wat discussie geweest over het tempo van dat deel. Het wordt soms zo langzaam gespeeld, dat het haast meditatieve muziek wordt. Het is de vraag of Schubert dat bedoeld heeft. Het prachtige langzame deel is lyrisch met een pittig ritmisch element. Het derde deel brengt je weer op aarde. Het vierde deel is blij (allegro), nodigt uit tot bewegen.

Mozart noteert het Adagio in b (mineur) in zijn catalogus op 19 maart 1788. Deze toonsoort heeft Mozart in geen enkel ander werk gebruikt, hij werd geassocieerd met ongenoegen of onbehaaglijkheid. Het stuk eindigt in B majeur.

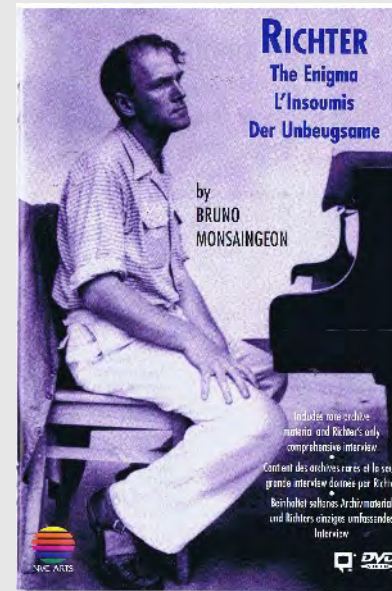
Bach was erg gesteld op zijn 'Chromatische Fantasie en Fuga'. Hij schreef het werk in Cöthen in 1720, het jaar waarin hij ook de zes sonates en partita's voor viool solo schreef, en reviseerde het later een aantal keren. In een

fantasie is vorm minder van belang. Chromatisch betekent: steeds een halve toon omhoog (of omlaag), op de piano gebruik je dan alle witte en zwarte toetsen na elkaar (van links naar rechts of terug). Bijvoorbeeld: de eerste vier noten van de fuga hebben een halve toon afstand (kunnen niet dichter bij elkaar liggen).

Willem Brons speelt voor de vierde keer in onze serie. De vorige keer was in het Bachjaar 2000. Ik herinner me dat hij toen zei dat voor hem ieder jaar Bachjaar is. Ik hoop dat hij ons wil toelichten waarom hij juist deze werken van Mozart en Bach heeft gekozen bij die twee grootse sonates.

Wouter Molendijk, 24 maart 2012

Op www.youtube.com zijn verschillende muziekvideo's met Willem Brons te vinden zoals <http://www.youtube.com/watch?v=blbAf9MMK5o> een hele aardige nl. het verjaardagsconcert van Ralph van Raat op 12 januari 2012 met veel pianisten waaronder natuurlijk Willem Brons.

Een toetje: Wouter Molendijk noemde de pianist Richter. Bruno Monsiegeon maakte een onvergetelijke documentaire over zijn leven. De DVD is nog steeds te koop. Indrukwekkend!

Onze contactpersonen geven u graag informatie:

voor Nunspeet
dhr. W.J. Bömer

E-mail: nunspeet@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 252968

voor Harderwijk
dhr. W. Molendijk

E-mail: harderwijk@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 421704

voor Ermelo
mevr. H. van Manen-Aartsen

E-mail: ermelo@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 563634

voor Putten
dhr. L. van Wijk

E-mail: putten@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 353842

voor Zeewolde
dhr. H. W. de Wit

E-mail: zeewolde@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 036 5223272

secretariaat
dhr. R.G. Lemmens

E-mail: secretaris@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 415593
Guido Gezellelaan 36, 3842 XM Harderwijk

financiën
dhr. H. Berkouwer

E-mail: penningmeester@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0577 411242
Hertlaan 3, 8076 PG Vierhouten

concertcoördinator:
dhr. R.A. Norg

E-mail: coordinator@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 551703
Margrietlaan 9, 3851 RS Ermelo

publiciteit/perscontacten:
dhr. M. de Lussanet

E-mail: publiciteit@randmeerconcerten.nl

websitebeheer en
Randmeerconcertbrieven:
dhr. A.P. Kuiper

E-mail: media@randmeerconcerten.nl

website Randmeerconcerten www.randmeerconcerten.nl

aanvraag programmaboekje, zie secretariaat of vul het formulier op de website in.

reservering concerten door abonenthouders, zie website

Adressen van de concertlocaties:

Lukaskerk
Van Asch van Wijklaan 69
3853 KV Ermelo

Oude Kerk
Kerkbrink 1
3851 MB Ermelo

Catharinakapel
Klooster 1
3841 EN Harderwijk

Sandton Landgoedhotel Vennendal
Vennenpad 5
8072 PX Nunspeet

Hotel NH Sparrenhorst
Eperweg 46
8072 DB Nunspeet

Kasteel De Vanenburg
Vanenburgerallee 13
3882 RH Putten

Open Haven
Kerkplein 8
3891 ED Zeewolde

Programma 2011-2012

- 1 zaterdag 17 september 20 uur Putten Kasteel De Vanenburg
Ruysdaal Kwartet met Jeroen den Herder (cello), Gijs Kramers (altviool), Emi Oho Resnick en Joris van Rijn (viool)
- 2 zondag 2 oktober 11 en 14 uur Harderwijk Catharinakapel
YooSeon Lee en Niek van Oosterom (pianoduet)
- 3 zaterdag 22 oktober 20 uur Ermelo Lukaskerk
La Rondine (blaaskwintet & piano) met Mariken Zandvliet (piano), Arco van Zon (hobo), Jeannet Landré (fluit), Sergei Dovgaliouk (hoorn), Nancy Braithwaite (klarinet), Jonathan Reeder (fagot)
- 4 zaterdag 12 november 20 uur Zeewolde Open Haven
Apollo Ensemble grote bezetting met 14 musici en Thomas Oltheten (fagot) *'Viel Spaß mit Mozart & Haydn'*
- 5 Zondag 27 november 14 uur Nunspeet Hotel Vennendal
Pieter Jan Belder (klavecimbel) met o.a. *'Goldbergvariaties'* van J.S. Bach
- 6 Zondag 8 januari 14 uur Nunspeet Hotel NH Sparrenhorst
The Hague String Variations met o.a. Loortje van den Brink en Max Haft (viool), Hannah Shaw en Veronika Lénártová (altviool), Clotilde Lacroix en Adrien Chosson (cello)
- 7 Zaterdag 21 januari 20 uur Ermelo Lukaskerk
Amsterdam Ensemble met Eildert Beeftink (piano), Julia Tom (cello), Michael Hesselink (klarinet), Rosanne Philippens (viool)
- 8 zondag 5 februari 14 uur Nunspeet Hotel Vennendal
Felicia van den End (fluit) en Gwyneth Wentink (harp)
- 9 Zondag 19 februari 11 en 14 uur Harderwijk Catharinakapel
Folke Nauta (piano) en Eva Stegeman (viool) met Huib Ramaer als verteller
- 10 zaterdag 3 maart 20 uur Zeewolde Open Haven
Hexagon Ensemble met Wout van den Berg (fluit), Bram Kreeftmeijer (hobo), Arno van Houtert (klarinet), Christiaan Boers (hoorn), Marieke Stordiau (fagot), Frank Peters (piano), Christine Ewert en Carol Linssen (acteurs) *'De lady Macbeth van Mtsensk'* van D. Sjostakovitsj
- 11 zaterdag 17 maart 20 uur Ermelo Oude Kerk
Rubens Kwartet met Sarah Kapustin en Tali Goldberg (viool), Roeland Jagers (altviool), Joachim Eijlander (cello)
- 12 zaterdag 31 maart 20 uur Putten Kasteel De Vanenburg
Willem Brons (piano)

Randmeerconcerten

klinken

als kamermuziek in uw oren!

